



# Obsah

<i>Predhovor</i> .....	15
<i>Úvod</i> .....	17
<i>Používané skratky</i> .....	19

## **A. VŠEOBECNÁ ČASŤ**

■ <b>1. kapitola</b> – Historický vývoj, korene a pôvod ľudských práv .....	25
■ <b>2. kapitola</b> – Pojmové vymedzenie, charakteristika a kategórie ľudských práv .....	31
2.1 Pojem ľudských práv .....	33
2.2 Charakteristika a kategórie ľudských práv .....	34
■ <b>3. kapitola</b> – Medzinárodné právo ľudských práv .....	39
3.1 Vnútroštátne právo a medzinárodné právo .....	39



3.2 Medzinárodné právo ľudských práv .....	47
3.3 Pramene medzinárodného práva ľudských práv .....	51
3.3.1 Univerzálne pramene .....	53
3.3.2 Regionálne pramene .....	55

## ■ 4. kapitola – Závazky a zodpovednosť štátu a medzinárodná ochrana ľudských práv .....

59

4.1 Závazky a zodpovednosť štátu v medzinárodnom práve .....	60
4.2 Závazky a zodpovednosť štátu v systéme medzinárodnej ochrany ľudských práv .....	68

## **B. OSOBITNÁ ČASŤ**

### ■ Úvod k časti B. .... 81

### ■ 1. kapitola – Univerzálny systém ochrany ľudských práv .....

83

1.1 Organizácia Spojených národov – OSN .....	84
1.1.1 Charta OSN .....	84
1.1.2 Všeobecná deklarácia ľudských práv .....	86
1.1.3 Medzinárodné pakty .....	88
1.1.4 Kontrolný systém OSN .....	97
1.2 Medzinárodná organizácia práce – MOP .....	116
1.3 Medzinárodná organizácia pre výchovu, vedu a kultúru – UNESCO .....	123

### ■ 2. kapitola – Regionálne systémy ochrany ľudských práv .....

127

2.1 Európsky systém ochrany ľudských práv .....	128
---	-----



2.1.1	Rada Európy – RE .....	128
2.1.2	Európska únia – EÚ .....	134
2.2	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe – OBSE .....	141
2.2.1	Ciele a aktivity OBSE .....	143
2.2.2	Inštitucionálny systém .....	143
2.2.3	Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva – ODIHR ..	146
2.2.4	Vysoký komisár OBSE pre národnostné menšiny .....	154
2.2.5	OBSE v priestore medzinárodného práva .....	156
2.3	Americký systém ochrany ľudských práv .....	156
2.3.1	Americká deklarácia práv a povinností človeka .....	157
2.3.2	Americký dohovor o ľudských právach .....	157
2.3.3	Medziamerická komisia pre ľudské práva – IACHR .....	159
2.3.4	Medziamerický súd pre ľudské práva – IACtHR .....	161
2.4	Africký systém ochrany ľudských práv – AÚ .....	163
2.4.1	Africká únia .....	163
2.4.2	Africká charta o ľudských právach a právach národov .....	163
2.4.3	Africká komisia pre ľudské práva a práva národov – ACHR ..	165
2.4.4	Africký súd spravodlivosti a ľudských práv – ACtHR .....	166
<b>3. kapitola – Ochrana ľudských práv v Európe .....</b>		<b>167</b>
3.1	Európsky dohovor a protokoly – charakteristika, obsah .....	170
3.2	Európsky súd pre ľudské práva – charakteristika, organizácia ..	176
3.3	Sťažnosti – pojmy obeť, ujma a podmienky prijateľnosti .....	181
3.3.1	Pojmy „obeť“ a „ujma“ .....	182
3.3.2	Podmienky prijateľnosti .....	183
3.4	Konanie o sťažnostiach .....	194
3.5	Výklad Dohovoru a protokolov v judikatúre ESĽP .....	202
3.6	Charta základných práv Európskej únie .....	209
3.6.1	Katalóg práv a slobôd .....	210
3.6.2	Procesné garancie .....	218



## **C. VYBRANÉ ČLÁNKY DOHOVORU A PROTOKOLOV**

■ Úvod k časti C. ....	235
■ 1. kapitola – Procesné garancie Dohovoru.....	237
■ 2. kapitola – Právo na spravodlivé súdne konanie.....	241
2.1 Znenie článku 6 Dohovoru.....	242
2.2 Článok 6 ods. 1 Dohovoru .....	244
2.2.1 Právo na prístup k súdu (otázka dostupnosti a vytvorenia sústavy súdov) .....	244
2.3.2 Nezávislý a nestranný súd .....	246
2.3 Spravodlivo, verejne a v primeranej lehote .....	248
2.3.1 Spravodlivo .....	248
2.4 Občianske práva a záväzky .....	254
2.4.1 Pracovnoprávne a disciplinárne spory .....	255
2.4.2 Daňové konanie .....	256
2.4.3 Adhézne konanie .....	257
2.4.4 Konanie pred ústavným súdom .....	257
2.4.5 Iné konania .....	258
2.5 Trestné obvinenie. ....	259
2.6 Článok 6 ods. 2 – Prezumpcia nevinu .....	261
2.7 Článok 6 ods. 3 – Minimálne práva obvineného .....	263
2.7.1 Právo každého, kto je obvinený z trestného činu, byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboz- námený s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nemu. ....	263
2.7.2 Právo mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby .....	264



2.7.3	Právo obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom svojho obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie vlastného obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú . . . .	265
2.7.4	Právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a vypočúvanie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako v prípade svedkov proti nemu . . . . .	266
2.7.5	Právo mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo ak týmto jazykom nehovorí . . . . .	267
<b>■ 3. kapitola – Právo na život. . . . .</b>		<b>269</b>
3.1	Znenie článku 2 Dohovoru . . . . .	269
3.2	Pojem práva na život a jeho ochrana . . . . .	270
3.3	Všeobecné princípy výkladu – pozitívny záväzok štátu . . . . .	271
3.4	Materiálne povinnosti štátu . . . . .	277
3.4.1	Zákaz úmyselného zabitia . . . . .	277
3.4.2	Trest smrti a extradícia . . . . .	278
3.4.3	Smrť vo väzení . . . . .	281
3.4.4	Zmiznuté a nezvestné osoby . . . . .	283
3.4.5	Prerušenie tehotenstva a práva nenarodeného dieťaťa . . . .	287
3.4.6	Eutanázia . . . . .	290
3.4.7	Zanedbanie lekárskej starostlivosti . . . . .	291
3.5	Procesné povinnosti štátu . . . . .	293
3.5.1	Použitie sily a zbavenie života . . . . .	294
3.5.2	Povinnosť efektívneho vyšetrovania podozrivého usmrtenia . . . . .	296
<b>■ 4. kapitola – Zákaz mučenia . . . . .</b>		<b>301</b>
4.1	Znenie článku 3 Dohovoru . . . . .	301
4.2	Pojem mučenie, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie . . . . .	302
4.2.1	Pojem mučenie . . . . .	305



4.2.2	Pojem neľudske zaobchádzanie . . . . .	310
4.2.3	Ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie . . . . .	313
4.3	Všeobecné princípy výkladu – pozitívny záväzok štátu . . . . .	315
4.4	Procesný záväzok štátu . . . . .	319
<b>■ 5. kapitola – Právo na slobodu a bezpečnosť . . . . . 323</b>		
5.1	Znenie článku 5 Dohovoru . . . . .	324
5.2	Pojmy sloboda a bezpečnosť . . . . .	325
5.3	Všeobecné princípy výkladu – pozitívny záväzok štátu a vzťah k článku 2 Dohovoru a k článku 1 Protokolu č. 4 k Dohovoru . .	327
5.4	Zákonné pozbavenie slobody osoby po odsúdení príslušným súdom . . . . .	329
5.5	Zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody z dôvodu nesplnenia rozhodnutia vydaného súdom v súlade so zákonom alebo s cieľom zabezpečiť splnenie povinnosti stanovenej zákonom. . . .	331
5.6	Zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak je to dôvodne považované za potrebné za účelom zabránenia spáchaniu trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní . . . . .	333
5.7	Pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia za účelom výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán . . . . .	335
5.8	Zákonné pozbavenie slobody osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov . . . . .	336
5.8.1	Prevenca šírenia nákazlivej choroby . . . . .	337
5.8.2	Izolácia duševne chorých . . . . .	338
5.8.3	Pozbavenie slobody alkoholikov a narkomanov . . . . .	339
5.9	Zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní . .	340



- 5.10 Každý, kto je zatknutý, musí byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu ..... 343
- 5.11 Každý, kto je zatknutý alebo pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej moci a má právo, aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote, alebo byť prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa takáto osoba dostaví na pojednávanie ..... 345
- 5.12 Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné ..... 350
- 5.13 Každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie ..... 353

## ■ 6. kapitola – Právo na uloženie trestu výlučne na základe zákona – *nullum crimen, nulla poena sine lege* ..... 355

- 6.1 Znenie článku 7 Dohovoru..... 355
- 6.2 Základné pojmy ..... 356
- 6.3 Všeobecné princípy výkladu ..... 357
- 6.4 Zákonnosť, retroaktivita a premlčanie ..... 360

## ■ 7. kapitola – Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života ..... 369

- 7.1 Znenie článku 8 Dohovoru..... 370
- 7.2 Závazky štátu ..... 371
- 7.2.1 Negatívne záväzky štátu..... 371
- 7.2.2 Pozitívny záväzok štátu – všeobecné pravidlá výkladu .... 373



7.3	Právo na súkromný život a jeho ochrana . . . . .	374
7.3.1	Fyzická integrita . . . . .	376
7.3.2	Psychická a morálna integrita. . . . .	378
7.4	Právo na rodinný život a jeho ochrana . . . . .	383
7.4.1	Vzťahy medzi manželmi. . . . .	385
7.4.2	Vzťahy medzi rodičmi a deťmi (ochrana detí) . . . . .	386
7.4.3	Iné druhy rodinných vzťahov . . . . .	386
7.4.4	Vzťahy osôb rovnakého pohlavia . . . . .	386
7.4.5	Výkon rodičovských práv a ich obmedzenia . . . . .	387
7.5	Právo na rešpektovanie obydlia (domova) . . . . .	392
7.5.1	Obydlie . . . . .	394
7.5.2	Domové prehliadky. . . . .	395
7.5.3	Nútené vysťahovania . . . . .	396
7.5.4	Ochrana obydlia pred imisiami (právo na zdravé životné prostredie) . . . . .	397
7.6	Právo na rešpektovanie korešpondencie . . . . .	398
7.6.1	Odpočúvanie . . . . .	399
7.6.2	Cenzúra a otváranie korešpondencie . . . . .	401

■ **8. kapitola – Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva . . . . . 405**

8.1	Znenie článku 9 Dohovoru. . . . .	405
8.2	Pojmové vymedzenie slobody myslenia, svedomia a náboženského vyznania . . . . .	406
8.2.1	Osobná pôsobnosť . . . . .	406
8.2.2	Vecná pôsobnosť. . . . .	408
8.3	Zásahy štátu . . . . .	413
8.4	Pozitívny záväzok štátu . . . . .	416

■ **9. kapitola – Sloboda prejavu . . . . . 419**

9.1	Znenie článku 10 Dohovoru. . . . .	419
9.2	Pojmové vymedzenie slobody prejavu. . . . .	420





9.3	Vecná pôsobnosť . . . . .	421
9.3.1	Sloboda zastávať názory . . . . .	421
9.3.2	Sloboda prijímať a rozširovať informácie . . . . .	421
9.4	Osobná pôsobnosť . . . . .	423
9.4.1	Subjekt ako prijímateľ a rozširovateľ informácií a myšlienok . . . . .	423
9.4.2	Subjekt ako predmet informácií . . . . .	430
9.5	Pozitívny záväzok štátu . . . . .	431
9.6	Obmedzenia slobody prejavu . . . . .	432
9.6.1	V súlade so zákonom . . . . .	432
9.6.2	Legitímny cieľ – zákonný dôvod . . . . .	433
9.6.3	Nevyhnutnosť zásahu v demokratickej spoločnosti . . . . .	434

## ■ 10. kapitola – Sloboda zhromažďovania a sloboda združovania . . . . . 435

10.1	Znenie článku 11 Dohovoru . . . . .	435
10.2	Pojmové vymedzenie slobody zhromažďovania a slobody združovania . . . . .	436
10.2.1	Osobná pôsobnosť . . . . .	436
10.2.2	Vecná pôsobnosť . . . . .	437
10.5	Pozitívny záväzok štátu . . . . .	440
10.6	Obmedzenia . . . . .	440

## ■ 11. kapitola – Právo uzavrieť manželstvo a rovnosť medzi manželmi . . . . . 445

11.1	Znenie článku 12 Dohovoru . . . . .	445
11.2	Pozitívne a negatívne záväzky štátu . . . . .	446
11.3	Právo uzatvoriť manželstvo . . . . .	447
11.3.1	Pojem manželstvo . . . . .	447
11.3.2	Manželstvo a registrované partnerstvá osôb rovnakého pohlavia a transsexuálov . . . . .	448
11.3.3	Nútené manželstvo . . . . .	449



11.3.4	Skončenie manželstva a rozvod . . . . .	449
11.4	Právo založiť rodinu . . . . .	450
11.4.1	Právo založiť rodinu manželských párov . . . . .	451
11.4.2	Právo založiť rodinu partnerov nežijúcich v manželstve . . . . .	451
11.5	Znenie článku 5 Protokolu č. 7 . . . . .	452
11.6	Závazky štátu . . . . .	452
11.7	Rovnosť medzi manželmi . . . . .	453

■ **12. kapitola – Právo na účinný opravný prostriedok. . . 455**

12.1	Znenie článku 13 Dohovoru . . . . .	455
12.2	Charakter a aplikácia článku 13 . . . . .	458
12.3	Všeobecné princípy výkladu . . . . .	462
12.3.1	Obhájiteľná sťažnosť . . . . .	462
12.3.2	Pojem a druhy opravných prostriedkov . . . . .	464
12.4	Efektivita v judikatúre ESLP . . . . .	467
12.5	Pozitívne záväzky štátu a článok 13 . . . . .	471
12.5.1	Vzťah k právam podľa článku 2 a 3 Dohovoru . . . . .	471
12.5.2	Vzťah k právam podľa článku 6 a 8 . . . . .	474
12.6	Zdokonaľovanie vnútroštátnych prostriedky nápravy . . . . .	475

■ **13. kapitola – Ochrana majetku . . . . . 479**

13.1	Znenie článku 1 Dodatkového protokolu . . . . .	479
13.2	Pojem majetok a výklad článku 1 . . . . .	480
13.3	Pokojné užívanie majetku . . . . .	484
13.4	Pozbavenie majetku a verejný záujem . . . . .	487
13.5	Odškodnenie . . . . .	489
13.6	Kontrola užívania majetku . . . . .	491

■ **14. kapitola – Právo na vzdelanie . . . . . 493**

14.1	Znenie článku 2 Dodatkového protokolu . . . . .	493
------	---	-----



14.2	Pojem práva na vzdelanie a záväzky štátu . . . . .	493
14.2.1	Právo na vzdelanie a záväzky štátu . . . . .	494
14.2.2	Náboženské a filozofické presvedčenie . . . . .	497
14.3	Všeobecné princípy v judikatúre ESLP . . . . .	500
<b>■ 15. kapitola – Právo na slobodné voľby . . . . .</b>		<b>505</b>
15.1	Znenie článku 3 Dodatkového protokolu . . . . .	505
15.2	Záväzky štátu . . . . .	506
15.2.1	Organizovať voľby v pravidelných intervaloch . . . . .	506
15.2.2	Organizovať slobodné voľby s tajným hlasovaním . . . . .	507
15.2.3	Organizovať voľby zákonodarného zboru . . . . .	509
15.3	Individuálne oprávnenia jednotlivcov . . . . .	509
15.3.1	Právo voliť . . . . .	510
15.3.2	Právo byť volený . . . . .	512
15.3.3	Právo zastávať funkciu, do ktorej bol jednotlivec zvolený . . . . .	514
15.4	Možnosť derogácie práva na slobodné voľby . . . . .	514
<b>■ 16. kapitola – Zrušenie trestu smrti . . . . .</b>		<b>515</b>
16.1	Znenie článkov 1 a 2 Protokolu č. 6 . . . . .	515
16.2	Trest smrti v Protokole č. 6 . . . . .	516
16.3	Znenie článku 1 Protokolu č. 13 . . . . .	518
16.4	Trest smrti v Protokole č. 13 . . . . .	518
<b>■ 17. kapitola – Zákaz diskriminácie . . . . .</b>		<b>521</b>
17.1	Znenie článku 14 Dohovoru . . . . .	521
17.2	Rovnosť a diskriminácia . . . . .	522
17.3	Charakter a výklad článku 14 . . . . .	524
17.4	Test diskriminácie v judikatúre ESLP . . . . .	526
17.4.1	Porušenie materiálneho ustanovenia – článok 14 nebolo potrebné skúmať . . . . .	530



17.4.2	Porušenie článku 14 v spojení s materiálnym ustanovením . . . . .	531
17.4.3	Porušenie materiálneho ustanovenia a aj porušenie článku 14 . . . . .	533
17.4.4	Porušenie materiálneho ustanovenia – neporušenie článku 14 . . . . .	540
17.4.5	Zmier . . . . .	541
17.5	Povinnosti štátu . . . . .	542
17.6	Protokol č. 12 o zákaze diskriminácie . . . . .	546
	<i>Zoznam použitej literatúry . . . . .</i>	<i>549</i>